

”Eivät muut ehdokkaat hävinneet, he vain jäivät aivan ylivomaisen ehdokkaan jalkoihin. Istuva presidentti oli hoitanut hommansa hyvin, hänellä oli eliitin ja median tuki takanaan ja kansa tykkäsi miehen toimintatavasta, arvomaailmasta ja persoonasta”, summasi **Matti Virtanen** (YP-blogi 30.1.2018) **Saunon Niinistön** suvereenista suorituksesta tammikuun presidentinvaaleissa. Niinistö ehti myös niin sanotusti hoitaa homman kotiin juuri hyvissä ajoin ennen iloista perhetapahtumaa.

YP onnittelee!

Niinistö käynnisti ensimmäisen kautensa alussa vuonna 2012 nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävän Ihan tavallisia asioita -kampanjan. Sen yhtenä lähtökohtana oli EVAn selvitys, jossa syrjäytyneiden nuorten määräksi arvioitiin 50 000. Messätiön uudemmista laskelmissa on päädytty arvioon, jonka mukaan Suomessa olisi jopa 69 000 syrjäytyntä nuorta.

”Syrjäytymisestä ja syrjäytyneistä puhutaan, koska Euroopan Unioni vaihtoi köyhyys-käsitteen syrjäytymiseen vuonna 1997. Suomeen käsite tuli Paa-vo Lipposen hallituksen aikana.

– Se olisi pitänyt listiä silloin, mutta EU myönsi rahaa syrjäytymisen vastaiseen tutkimukseen ja syrjäytymisen vastaisiin

hankkeisiin. Niinpä syrjäytymistä oli yhtäkkiä vähän joka paikassa, Juho Saari sanoo.

Saaren mukaan termin vakiintumisen taustalla on hallinnollinen mylly, jolla on tapana luokitella erilaiset ilmiöt, jotta niihin voidaan kohdistaa toimia. Kun kyseessä ovat ihmiset, jotka eivät solahda siististi esimerkiksi työttömien kategoriaan, mylly pyörii, kunnes näiden ihmisten tilanne on ’juridisoitu, sosiologisoitu, ekonomisoitu, psykologisoitu ja medikalisoitu’. Tästä seuraa toimenpiteiden kohdentamista, ja samalla erojen tekemistä.

– Näistä ihmisistä tulee tavallaan muukalaisia, ’niitä’, sen sijaan, että he olisivat ’meitä’. Saksalainen sosiologi Georg Simmel on sanonut, että köyhästä tulee köyhä vasta, kun hallinto on hänet köyhäksi määritellyt. Niinpä myös NEET-nuoresta tulee NEET-nuori, kun riittävän moni taho on sanonut, että näiden ja noiden kriteerien valossa nuori on NEET, Saari sanoo.

Samoin syrjäytyneestä tulee syrjäytynyt, kun tietyt hallinnon määrittelemät kriteerit täyttyvät.

– Todellisuudessa syrjäytyneitä ei ole. Syrjäytyminen on prosessi, ja sen vastakohta on osallisuuden lisääntyminen. Syrjäytyminen ei siis ole tila, eivätkä syrjäytyneet ole ryhmä, vaan kyse on tapahtumaketjusta, Saari korostaa.

Syrjäytymisen käsitettä kuitenkin käytetään, ja sen avulla kohdennetaan erilaisia palveluja. Kohdentamisen ajatellaan tuovan palveluihin tehokkuutta, mutta samalla se on omiaan lyömään leimoja.

– Nuoria identifoidaan syrjäytyneiksi, jotta heille voidaan

kohdentaa palveluja, Päivi Honkatukia sanoo.

Honkatukian mukaan moimen kohdentaminen ei ole palvelut niin hyvin, että sitä kannattaisi leimaamisen uhalla jatkaa.

– Syrjäytyneiden määrä on vain lisääntynyt ja polarisaatio on syventynyt.

Honkatukia kaipaa universaaleja palveluja, jotka olisivat avoimina kaikille eivätkä leimaisi käyttäjänsä. Juho Saaren mukaan kohdennettujen palvelujen valuvika on siinä, että ne on ensin luotu ajatuksella, että tietyt ammattiryhmät palvelevat tiettyjä ihmisiä. Sittemmin palveluita on ryhdytty moniammatillistamaan.

– Se tarkoittaa, että lapsiparka on puolentusinan kuraattorin, sosiaalityöntekijän, psykologin ja nuorisotyöntekijän toimenpiteiden kohteena sen sijaan, että olisi joku yksi taho, joka kulki hänen kanssaan, Saari havainnollistaa.”

(Katkelma **Hanna Hyvärisen** jutusta ”Syrjässä” Aikalainen-lehden numerossa 1/2018)

Suomen tiedetoimittajain liiton vuoden 2018 tiedeviestintäpalkinto annettiin helmikuun alussa **Kalle Haataselle**, jonka ohjelma esitellään Yle Radio 1:n sivuilla seuraavasti: ”Valtiotieteiden tohtori Kalle Haatan ohjelmissa älyllisistäkin asioista on mahdollista puhua kevyesti ja pinnallisista syvällisesti.”

Haatanen nyt saaman palkinnon yksi perustelu oli, että ”ohjelman jälkeen kuulija tuntee itsensä hieman viisaammaksi.”

Tiedetoimittajain pääsihteeriksi Ulla Järvi haastatteli Haastatta *Tiedetoimittaja*-lehden numeron 1/2018:

– Ohjelman ideahan on todella yksinkertainen. Luen paljon tiedekirjoja eri aloilta, kutsun kirjan kirjoittajan tai muun asiantuntijan tunniksi studioon ja puhumme ilman käsikirjoitusta. Muistiinpanot minulla sentään on, Haatanen kertoo.

– Uusi äänitarkkailija saattaa joskus ihmetellä tätä konseptia, kun edes musiikkia ei soiteta missään kohtaa. Että vieläkö on olemassa tällainen ohjelma! hän naurahtaa. (...)

– Joskus saan kuuliijoilta palautetta, että miten voin tietää niin monista asioista niin paljon, Haatanen naurahtaa.

Hänhän on kuitenkin juuri lukenut kirjan, jonka kirjoittaja haastattelee. Yhteiskuntatieteilijänä hän myös myöntää olevansa kiinnostunut melkein kaikesta, joten vuoden aikana luetujen kirjojen ja haastateltujen asiantuntijoiden määrä ja skaala on väistämättä suuri.

Ohjelmia tehdään vuodessa noin 40, joten Haatanen laskee tehneensä radiouransa aikana noin 320 tutkijahaastattelua.”

YP onnittelee!

Professori **Hannu Heikkinen** esitti HS:n Vieraskynä-kirjoituksessaan (HS 17.1.), että yliopistojen rahoitusmalli ja siihen liittyvä Julkaisufoorumi-luokitus suosivat liiaksi kansainvälisyyttä

suomenkielisen julkaisu toiminnan kustannuksella. Heikkinen arveli, että tutkijat keskittyvät julkaisemaan englanniksi kun suomenkielisiä julkaisuja ei löydy Jufon korkeimmilta tasoilta.

Keskustelua jatkoi Julkaisufoorumin suunnittelupäällikkö **Janne Pölönen** (HS 29.1.), joka liputti tieteellisen rinnakkaiskielisuuden puolesta:

”On syytä täsmentää erityisesti Julkaisufoorumia koskevia yksityiskohtia.

Tasoluokkaan 2 on sijoitettu 22 julkaisusarjaa ja kolme kirjakustantajaa, jotka julkaisevat laajasti suomalaisen yhteiskunnan, kulttuurin ja kielen erikoispiirteitä käsittelevää tutkimusta suomen- ja/tai ruotsin kielellä. Tasoluokassa 3 on vain kansainvälisiä kanavia, mutta näiden julkaisujen painoarvo verrattuna tasoluokkaan 2 on suhteellisen pieni. Huomattava osa yliopistojen saamasta rahoituksesta perustuu tasoluokan 1 julkaisuuihin, joita ihmistieteissä on puolet sekä suomen- että englanninkielisistä vertaisarvoiduista artikkeleista ja kirjoista. Lisäksi yliopistot saavat, toisin kuin Heikkinen esittää, rahoitusta myös luokittelemattomista julkaisuista.

Tieteen norsunluutorni ei ole umpeutumassa. Yliopistoissa työskentelevät humanistit ja yhteiskuntatieteilijät julkaisevat vuosittain noin kolmetuhatta suomenkielistä ammatti- ja suurelle yleisölle suunnattua kirjoitusta. Vastaavasti tasoluokan 3 englanninkielisiä vertaisarvioituja lehtiartikkeleita julkaistaan noin kolmesataa.

Mielikuva, että tutkijoiden ei kannattaisi rahoitusmallin takia julkaista suomeksi, on virheelinen. Tosiasiassa suomenkielinen lehti- tai kokoomateosartikkeli on yliopistoille yhtä tuottoisa kuin samaan tasoluokkaan kuuluva englanninkielinen julkaisu.”

Englanti on tieteen valtakieli, mutta – tieteenaloittain ja aihepiireittäin vaihdellen – suomenkielinen on tärkeä rooli tieteen julkisuudessa – ja myös alkuperäisjulkaisuina.

Koska rahallakin on oma merkityksensä akateemisessa toimeliaisuudessa, todettakoon, että vuonna 2015 yksi vertaisarvioitu artikkeli YP:ssa tuotti kirjoittajan yliopistolle OKM:n julkaisupisteitä 12 406 euron arvosta.

Ajatusten Tonava ottaa vastaan tuoreita ja nasevia otoksia ajan ilmiöistä osoitteeseen yhteiskuntapolitiikka@thl.fi.